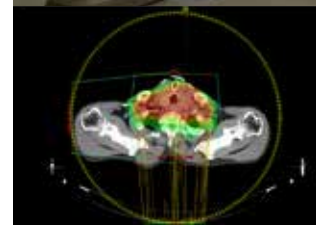
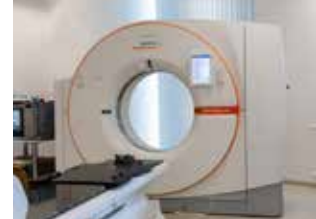
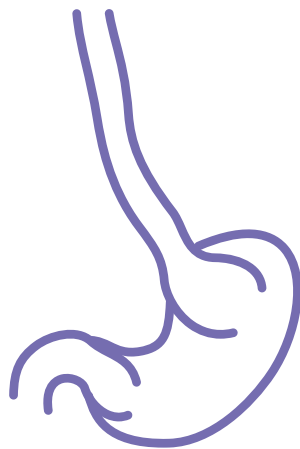

Průvodce diagnózou

Nádory jícnu a žaludku

Nádory jícnu a žaludku

Incidence zhoubných nádorů jícnu v dlouhodobém pohledu výrazně roste. V roce 2018 bylo v ČR nově diagnostikováno celkem 721 případů, tedy 6,8 případů na 100 000 osob, což bylo o 9,6 % více v porovnání s předchozím rokem. Naopak incidence nádorů žaludku v dlouhodobém časovém trendu výrazně klesá. V roce 2018 bylo v ČR nově diagnostikováno celkem 1 356 případů, tedy 12,8 na 100 000 osob, což bylo o 3,9 % méně než v předchozím roce. U obou typů nádoru převažuje výskyt u mužů.

Rizikovými faktory pro oba typy nádorů jsou věk, pohlaví, výskyt onemocnění v rodině, složení stravy, nadměrná spotřeba alkoholu a kouření. Užívání alkoholu a kouření působí synergicky a zvyšují riziko onemocnění až 12krát.

Léčba nádorů jícnu závisí na rozsahu a typu nádoru. Většinou je komplexní a je možno použít následující postupy:

- Samostatný chirurgický výkon.
- U pokročilejších nádorů jícnu je vhodné léčbu zahájit radioterapií v kombinaci s chemoterapií a operaci provést až poté. Přidáním onkologické léčby se zvyšuje šance na vyléčení.
- U některých nádorů jícnu vede k vyléčení radioterapie kombinovaná s chemoterapií bez nutnosti operace.
- V případě, že není možné úplné vyléčení, může radioterapie samostatná nebo kombinovaná s chemoterapií ulevit od bolesti a zmírnit polykací potíže.

Základem léčby nádorů žaludku je léčba chirurgická. Druh operace závisí na rozsahu a pokročilosti nádoru. U pokročilejších nádorů je třeba před a nebo po operaci provést i ozáření a podat chemoterapii. Zvyšuje se tím pravděpodobnost vyléčení.

Metody léčby nádorů jícnu a žaludku:

Operace má za cíl odstranit nádor a okolní lymfatické uzliny.

Radioterapie spočívá v aplikaci ionizujícího záření do nádoru a jeho okolí. Cílem je nádor zcela vyléčit, zastavit jeho růst nebo alespoň ulevit od potíží, jako je bolest nebo krvácení. Radioterapie je často používána v kombinaci s operací nebo chemoterapií.

Chemoterapie je podávána formou infuzí nebo tablet a má schopnost ničit nádorové buňky různými mechanismy účinku a v kombinaci s ozářením zvyšuje jeho účinnost. Často se pro dosažení optimálních výsledků kombinuje více léčiv. Jejich dávky a plán podávání se mohou lišit.

Zevní radioterapie

Je nejčastější metodou pro ozáření nádorů jícnu a žaludku. Využívá zdroj záření uložený mimo tělo pacienta a ozáření je aplikováno z několika směrů (radiačních polí) přes kůži tak, aby došlo k dodání co nejvyšší dávky neviditelného vysokoenergetického fotonového záření do nádoru. To vede k zástavě dělení nádorových buněk a jejich zničení. Dochází také k částečnému ozáření zdravých tkání a orgánů v okolí nádoru, které jsou ale schopny poškození zářením přežít a poškození opravit. Nádorové buňky mají tuto schopnost omezenou, po ozáření často zaniknou a tělo je přirozenou cestou odstraní.

Ozařovací plán je vytvořen individuálně pro každého pacienta a je k tomu nutné CT vyšetření dané oblasti. Tato procedura se označuje jako lokalizace. Během ní budou na Vaši kůži barevně vyznačeny orientační body, které jsou nutné pro opětovné zaujetí stejné pozice tak, aby bylo ozáření co nejpřesnější. Plánování radioterapie je prováděno týmem odborníků pomocí počítačové techniky a zabere několik dní. Cílem je vytvoření co nejlepšího plánu splňujícího všechny potřebné parametry.

Radioterapie na lineárním urychlovači nebo na jiném alternativním přístroji probíhá obvykle ambulantně každý všední den od pondělí do pátku po dobu několika týdnů. Rozdělení celkové dávky do malých denních frakcí umožní dodání dostatečné dávky pro zničení nádoru a současně regeneraci okolních zdravých tkání, což snižuje riziko jejich poškození.

Před každým ozářením budete uloženi na ozařovací stůl. Radiologičtí asistenti potom vyrovnejí Vaši polohu tak, aby se shodovala s polohou při simulaci. Po ověření pozice ozařované oblasti rentgenovým snímkem nebo pomocí speciálního CT zobrazení bude zahájeno ozáření. Během léčby se bude ozařovač bezpečně otáčet kolem Vašeho těla. Procedura je nebolestivá a radiaci nelze cítit.

K ozařování mohou být použity různé techniky zevní radioterapie, můžete se setkat s těmito pojmy:

- **Trojrozměrná konformní radioterapie** (Three-dimensional conformal radiotherapy, 3-D CRT) kombinuje ozáření dané oblasti z více směrů – radiačních léčebných polí, která jsou individuálně tvarována tak, aby se zajistilo přesné dodání radiace do oblastí tumoru a byly chráněny zdravé tkáně a orgány v okolí.
- **Radioterapie modulovanou intenzitou** (Intensity modulated radiation therapy, IMRT) je specializovanou verzí trojrozměrné radioterapie, při níž se podle potřeby liší intenzita každého bodu radiačního pole.

Umožňuje ještě dokonalejší prostorové rozložení dávkové distribuce, která více odpovídá tvaru cílového objemu a umožní dodání vyšší dávky záření s lepší ochranou okolních tkání a orgánů.

- **Radioterapie řízená zobrazením** (Image-guided radiation treatment – IGRT) je součástí všech metod radioterapie. K preciznímu dodání dávky využívá rentgenové nebo CT zobrazení ozařované oblasti prováděné denně před každým ozářením. Toto zobrazení je využito k přesnému nastavení polohy nemocného.

Režim v průběhu radioterapie

V průběhu radioterapie je důležité dodržovat doporučení, která mohou odvrátit nebo pomoci zvládnout potíže spojené s ozářením okolních zdravých tkání.

- Říďte se doporučeními Vašeho lékaře. Informujte ho o Vašich potížích.
- V případě nejasností se nestyďte zeptat a požádat o pomoc. Žádný dotaz není hloupý.
- Dostatečně odpočívejte, ale nevyhýbejte se pobytu na čerstvém vzduchu a přiměřené aktivitě.
- Užívejte veškeré předepsané léky.
- Informujte Vašeho lékaře o veškeré medikaci, vitamínech a potravinových doplňcích, které užíváte během terapie.
- Jezte nenadýmavou, pestrou, vyváženou a zdravou stravu. Pokud máte problémy s příjmem potravy, zažíváním nebo vyprazdňováním, konzultujte je s ošetřujícím lékařem nebo výživovým poradcem.
- Pijte dostatek tekutin.
- Ozařovanou pokožku myjte velmi šetrně teplou vodou a případně jemným mýdlem, chraňte ji před přímým sluncem. Nepoužívejte horké ani studené obklady, ale pouze krémy a masti doporučené Vaším lékařem nebo sestrou.
- Komunikujte s Vaší rodinou a přáteli. Vyrovnat se se stresem spojeným s diagnózou a léčbou pro Vás může být náročné. Podpora Vašich nejbližších a přátel Vám může pomoci.

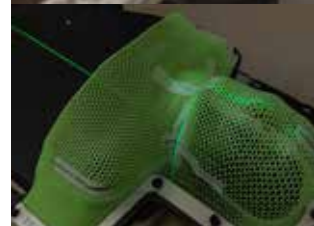
Možné nežádoucí účinky vyskytující se v průběhu radioterapie

Někteří lidé se během ozáření cítí dobře, jiní mohou pociťovat nejrůznější potíže. Před zahájením léčby prodiskutujete se svým lékařem příznaky, které můžete během radioterapie očekávat.

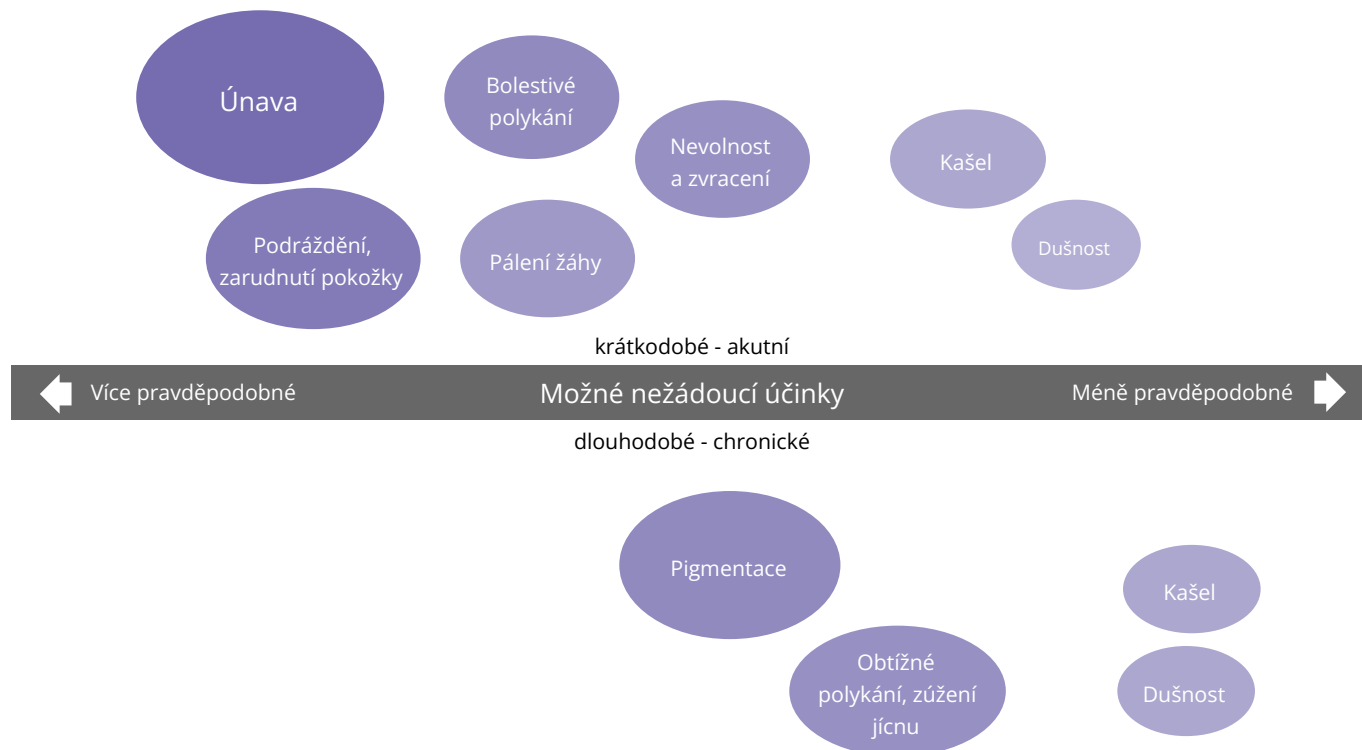
Během léčby svůj stav pravidelně konzultujte s lékařem, zeptejte se na možnost podání léků ke zmírnění potíží, vhodnou stravu a režim.

Nežádoucí účinky závisí na ozařované lokalitě a způsobu léčby mohou se tedy u různých nemocných lišit.

- Ozáření v oblasti žaludku může způsobit nevolnost, plynatost a průjem.
- Ozáření v oblasti jícnu může vést k obtížnému, bolestivému polykání, nevolnosti a zřídka také ke kašli nebo dušnosti.
- K dalším nežádoucím účinkům ozáření patří únava, snížená chuť k jídlu, podráždění, zarudnutí a suchost pokožky.
- Chemoterapie způsobuje specifické potíže, které závisí na druhu podané látky.

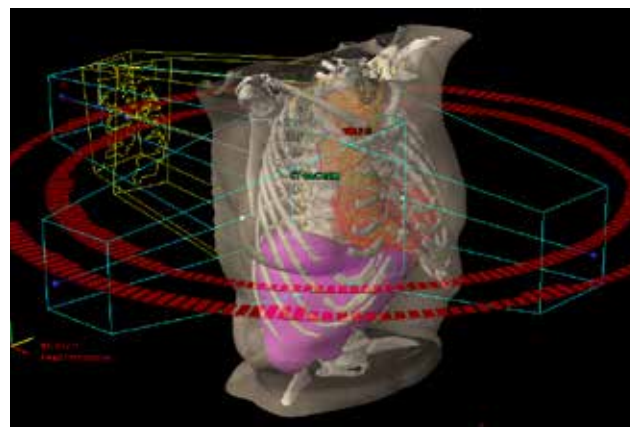

Možné nežádoucí účinky v průběhu radioterapie

* velikost polí vyjadřuje pravděpodobnost výskytu nežádoucích účinků radioterapie

* své potíže konzultujte s lékařem

Kontakty

Onkologická klinika - radioterapie

Tel: +420 588 444 754

E-mail: radioterapie@fnol.cz

web: onkologie.fnol.cz

Vedení Onkologické kliniky

přednosta

Prof. MUDr. Bohuslav Melichar, Ph.D

zástupce přednosta

MUDr. Hana Študentová, Ph.D

zástupce přednosta pro radioterapii

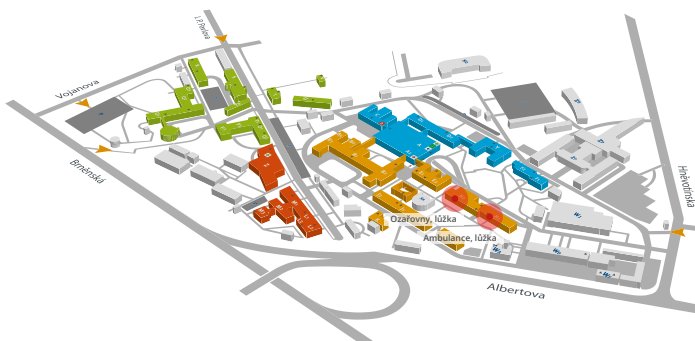
Prof. MUDr. Martin Doležel, Ph.D

psychologická ambulance

Mgr. Denisa Otipková, Ph.D

E-mail: psychologie@fnol.cz

Tel: +420 588 443 662

FAKULTNÍ NEMOCNICE®
OLOMOUC

www.fnol.cz